

11. OSZTÁLYOS TANULÓK SZÖVEGALKOTÁSI KÉPESSÉGE ÉS SZÖVEGTANI ISMERETEI

Nagy Zsuzsanna
Szegedi Tudományegyetem

Kulcsszavak: szövegalkotás, képességfejlesztés, pedagógiai értékelés

A 2007-es Nemzeti alaptanterv nevelési-oktatási céljai között az első helyen áll a kulcskompetenciák fejlesztése. A magyar nyelv és irodalom műveltségi terület fő feladata az anyanyelvi kommunikáció hatékonyságának fokozása, és minden életkorban a lehető legjobban működő, a mindenkorai kommunikációs helyzetnek optimálisan megfelelő kifejezőképesség elérése mind szóban, mind írásban. Tantervünk a szövegalkotási képesség és az anyanyelvi kommunikációs kulcskompetencia kialakítását a magyar nyelvvel, és ezen belül a szöveggel kapcsolatos ismeretek elsajátításával, rögzítésével szerves egységben látja megvalósíthatónak. Ajánlása szerint a tanulóknak 9–12. évfolyamon olyan minőségű és mennyiségű ismeret-hoz kell jutniuk az anyanyelvről, hogy azt a mindennapi kommunikáció során eszközként tudják alkalmazni.

Vizsgálatomban arra kerestem a választ, hogy kimutatható-e összefüggés a szövegalkotási képesség fejlettsége és az anyanyelvi órákon elsajátított szövegtani ismeretek mélysége között.

A felmérésben 128 11. évfolyamos szakközépiskolás diák vett részt. A tanulók szövegalkotási képességének fejlettségét egy nyári munkavállaláshoz motivációs levél írását kérő fogalmazási feladattal mértem fel, mely az IEA-fogalmazásmérés állás feladatának mai viszonyokra átdolgozott változata volt. A tanulói szövegek értékelése az IEA szempontrendszerét (tartalom, szerkezet, stílus nyelvhelyesség, helyesírás, külalak, összbenyomás) követte, és ötfokú skálán történt. A diákok szövegtani ismereteit, azok pontosságát egy saját fejlesztésű, a kerettantervi követelményeket tükröző tudásszintmérő teszttel vizsgáltam (Cronbach- $\alpha=0,85$).

A vizsgált tanulók a nemzetközi, nagymintás kutatások tapasztalataihoz hasonlóan közepes átlagteljesítményt nyújtottak a szövegalkotás terén. Gyenge eredmények születtek a szövegtani ismereteket felmérő teszten, különösen a feladatsorban szereplő olyan itemeken, amelyek esetén több megoldási lehetőség is kínálkozott. Kvantitatív elemzés segítségével vizsgáltam a szövegtani teszt egyes feladatain nyújtott teljesítményeknek és a tanulói szövegek jellemzőinek összefüggéseit, és az esetek többségében szignifikáns együttjárást mutattam ki. A tudásszintmérő feladatsor összpontszáma valamennyi szövegértékelési szempont eredményével $p<0,01$ szinten szignifikáns, az összbenyomás osztályzattal $r=0,473$ erősségű összefüggést mutatott.

Eredményeim szerint azok a tanulók, akik pontosabb szövegtani ismeretekkel rendelkeznek, jobb, hatékonyabb szöveget alkotnak társaiknál. Vizsgálatom azt igazolta, hogy a nyelvtani ismeretek és a hozzájuk kapcsolódó képességek együttes fejlesztése, összekapcsolása indokolt és szükséges az anyanyelvi órákon.